

جزوه آموزشی صورت جریان نقد

بخش ۱: مقدمه و اهمیت صورت جریان وجوه نقد

۱-۱ مقدمه

صورت جریان وجوه نقد یکی از سه صورت مالی اصلی شرکت‌هاست که وضعیت جریان وجوه نقد یک شرکت را در یک دوره مالی نشان می‌دهد. این صورت مالی به مدیران، سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران کمک می‌کند تا بفهمند شرکت چگونه نقدینگی خود را تولید و مصرف می‌کند و توانایی آن در پوشش تعهدات کوتاه‌مدت و بلندمدت چیست.

در حالی که ترازنامه تصویر لحظه‌ای از دارایی‌ها، بدهی‌ها و سرمایه شرکت ارائه می‌دهد و صورت سود و زیان عملکرد مالی و سودآوری را نشان می‌دهد، صورت جریان وجوه نقد تمرکز بر نقدینگی واقعی دارد. یعنی حتی اگر شرکت سودآور باشد، ممکن است با کمبود نقدینگی روبه‌رو شود؛ اینجاست که جریان نقد اهمیت پیدا می‌کند.

۱-۲ اهمیت صورت جریان وجوه نقد

صورت جریان نقد برای شرکت‌ها و تحلیل‌گران از چند جنبه اهمیت دارد:

1. ارزیابی نقدینگی و توانایی پرداخت تعهدات

- نشان می‌دهد آیا شرکت می‌تواند بدهی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت خود را پرداخت کند.

○ مثال: شرکتی که سودده است اما فروش نقدی ندارد، ممکن است در پرداخت حقوق کارکنان مشکل داشته باشد.

2. تصمیم‌گیری مدیریتی

○ مدیران با بررسی جریان نقد می‌توانند برنامه‌ریزی بهتری برای سرمایه در گردش، سرمایه‌گذاری و تامین مالی انجام دهند.

○ مثال: اگر جریان نقد عملیاتی منفی باشد، مدیریت باید به فکر کاهش هزینه یا تامین مالی باشد.

3. تحلیل سرمایه‌گذاری و اعتباردهی

○ سرمایه‌گذاران و بانک‌ها از جریان نقد برای ارزیابی ریسک نقدینگی و بازگشت سرمایه استفاده می‌کنند.

○ مثال: بانک قبل از دادن وام به یک شرکت، صورت جریان نقد آن را بررسی می‌کند تا از توانایی بازپرداخت اطمینان حاصل کند.

4. پیش‌بینی آینده شرکت

○ جریان نقد تاریخی می‌تواند برای پیش‌بینی جریان نقد آتی استفاده شود و نشان دهد شرکت در آینده توانایی رشد یا پرداخت بدهی‌ها را دارد.

۱-۳ تفاوت با صورت سود و زیان و ترازنامه

صورت مالی

تمرکز

ویژگی‌ها

دارایی‌ها، بدهی‌ها، حقوق صاحبان
ترازنامه
سهام

تصویر لحظه‌ای از وضعیت مالی شرکت

صورت سود و

درآمد و هزینه

نشان‌دهنده عملکرد و سودآوری

زیان

ویژگی‌ها	تمرکز	صورت مالی
تمرکز بر نقدینگی واقعی و توانایی پرداخت تعهدات	جریان وجوه نقد	صورت جریان نقد

۱-۴ نکات کلیدی

- جریان نقد واقعی شرکت، معیار مهم سلامت مالی است.
- صورت جریان نقد به سه بخش تقسیم می‌شود: فعالیت‌های عملیاتی، سرمایه‌گذاری و تامین مالی.
- تحلیل جریان نقد، تصویر واقعی‌تری از توانایی شرکت در مدیریت منابع نقدی ارائه می‌دهد.

بخش ۲: تعاریف و مفاهیم پایه صورت جریان وجوه نقد

۲-۱ وجوه نقد و معادل نقد

وجوه نقد شامل تمام دارایی‌هایی است که به‌طور فوری قابل استفاده برای پرداخت تعهدات شرکت هستند.

معادل نقد شامل سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت، بسیار نقدشونده و با ریسک کم است که ارزششان به‌راحتی قابل تبدیل به پول نقد است.

مثال:

- وجوه نقد: پول نقد در بانک، صندوق شرکت
- معادل نقد: سپرده‌های کوتاه‌مدت بانکی، اوراق بهادار با سررسید کمتر از ۳ ماه

۲-۲ جریان نقد عملیاتی

جریان نقد عملیاتی بیانگر نقدینگی حاصل از فعالیت‌های اصلی و عملیاتی شرکت است، یعنی فعالیت‌هایی که به طور مستقیم با تولید و فروش محصولات یا ارائه خدمات مرتبط هستند.

۳-۲ جریان نقد سرمایه‌گذاری

جریان نقد سرمایه‌گذاری مربوط به خرید و فروش دارایی‌های بلندمدت مانند تجهیزات، ماشین‌آلات، زمین و سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت است.

مثال:

- خرید ماشین‌آلات: ۱۵۰ میلیون تومان (پرداخت نقدی)
- فروش یک دارایی قدیمی: ۵۰ میلیون تومان

جریان نقد سرمایه‌گذاری = $۱۵۰ - ۵۰ = ۱۰۰$ میلیون تومان

۴-۲ جریان نقد تامین مالی

جریان نقد تامین مالی شامل دریافت و بازپرداخت وجوه نقد از منابع تامین مالی مانند وام، انتشار سهام یا پرداخت سود نقدی به سهامداران است.

مثال:

- دریافت وام بانکی: ۱۰۰ میلیون تومان
- بازپرداخت وام قبلی: ۳۰ میلیون تومان
- پرداخت سود نقدی به سهامداران: ۲۰ میلیون تومان

جریان نقد تامین مالی = $100 - (20 + 30) = 50$ میلیون تومان

۲-۵ اهمیت مدیریت جریان نقد

- تضمین پایداری عملیات روزمره شرکت
- برنامه‌ریزی برای سرمایه‌گذاری و رشد
- کاهش ریسک کمبود نقدینگی
- افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان

مثال عملی واقعی:

یک شرکت تولیدی در ایران با بررسی جریان نقد، متوجه شد که سوددهی بالای عملیاتی باعث رشد درآمد شده اما به دلیل فروش غیرنقدی زیاد، نقدینگی کافی برای پرداخت حقوق ندارد. مدیریت با بررسی جریان نقد تصمیم به تسویه سریع‌تر مطالبات از مشتریان و استفاده از وام کوتاه‌مدت گرفت و بحران نقدینگی را مدیریت کرد.

۶-۲ نکات کلیدی بخش دوم

1. سه بخش اصلی جریان نقد: عملیاتی، سرمایه‌گذاری، تامین مالی.
2. وجوه نقد و معادل نقد فقط دارایی‌های نقدشونده فوری هستند.
3. جریان نقد عملیاتی مثبت برای سلامت مالی شرکت حیاتی است.
4. جریان نقد سرمایه‌گذاری منفی معمولاً نشانه رشد است، نه مشکل.
5. جریان نقد تامین مالی برای پشتیبانی مالی و بازپرداخت تعهدات استفاده می‌شود.

بخش ۳: روش مستقیم صورت جریان وجوه نقد

۱-۳ مقدمه

روش مستقیم یکی از دو روش اصلی تهیه صورت جریان وجوه نقد است که در آن تمام دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی واقعی شرکت به تفکیک نشان داده می‌شود. این روش به تحلیل‌گران امکان می‌دهد تا دقیقاً ببینند پول نقد چگونه وارد و خارج شده است.

۲-۳ ساختار صورت جریان نقد به روش مستقیم

صورت جریان نقد به روش مستقیم به سه بخش اصلی تقسیم می‌شود:

1. فعالیت‌های عملیاتی
 - دریافت‌های نقدی از مشتریان
 - پرداخت‌های نقدی به تامین‌کنندگان و کارکنان
 - پرداخت مالیات و سود
2. فعالیت‌های سرمایه‌گذاری

- خرید و فروش دارایی‌های ثابت
- سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت
- 3. فعالیت‌های تامین مالی
 - دریافت وام یا انتشار سهام
 - بازپرداخت وام‌ها
 - پرداخت سود نقدی به سهامداران

۳-۳ جریان نقد عملیاتی به روش مستقیم

مثال فرضی:

مورد	مبلغ (میلیون تومان)
دریافت نقدی از مشتریان	۵۰۰
پرداخت به تامین‌کنندگان	۲۰۰
پرداخت حقوق و دستمزد	۱۰۰
مالیات پرداختی	۵۰
جریان نقد عملیاتی	۱۵۰

$$۱۵۰ = (۵۰۰ + ۱۰۰ + ۲۰۰) - ۵۰۰$$

۱۵۰ میلیون تومان

۴-۳ جریان نقد سرمایه‌گذاری به روش مستقیم

مثال فرضی:

مبلغ (میلیون تومان) مورد

۱۵۰ خرید تجهیزات

۷۰ فروش دارایی‌های ثابت

۳۰ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

۵۰- جریان نقد سرمایه‌گذاری

$$۵۰- = ۱۵۰ - ۳۰ + ۷۰$$

۳-۵ جریان نقد تامین مالی به روش مستقیم

مثال فرضی:

مبلغ (میلیون تومان) مورد

۱۰۰ دریافت وام

۴۰ بازپرداخت وام

۲۰ پرداخت سود نقدی

۴۰ جریان نقد تامین مالی

$$۴۰ = (۲۰ + ۴۰) - ۱۰۰$$

۳-۶ مثال واقعی شرکت ایرانی

فرض کنید شرکت الف (شرکت تولیدی متوسط در ایران) صورت جریان نقد به روش مستقیم سال ۱۴۰۳ را آماده می‌کند:

فعالیت	دریافت‌ها (میلیون تومان)	پرداخت‌ها (میلیون تومان)	جریان نقد (میلیون تومان)
عملیاتی ۲۵۰۰	۱۸۰۰	۷۰۰	
۱۰۰ سرمایه‌گذاری	۳۵۰	۲۵۰-	
۲۰۰ تامین مالی	۱۰۰	۱۰۰	
جمع کل جریان نقد	-	-	۵۵۰

۳-۷ نکات کلیدی روش مستقیم

1. شفافیت بالا: تمامی دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی به صورت دقیق گزارش می‌شوند.
2. ساده برای تحلیل‌گران: سرمایه‌گذاران و بانک‌ها راحت‌تر می‌توانند نقدینگی واقعی شرکت را مشاهده کنند.
3. نیاز به اطلاعات دقیق حسابداری: جمع‌آوری داده‌های نقدی دقیق، کاری زمان‌بر است.
4. مقایسه با روش غیرمستقیم: روش مستقیم اطلاعات دقیق‌تری درباره جریان نقد عملیاتی ارائه می‌دهد اما محاسبه آن پیچیده‌تر است.

۳-۸ تمرین برای شما

۱. فرض کنید یک شرکت فروشگاه‌های به صورت نقدی و اعتباری فعالیت دارد. دریافت نقدی از مشتریان ۴۰۰ میلیون، پرداخت به تامین‌کنندگان ۲۵۰ میلیون، حقوق و دستمزد ۸۰ میلیون، مالیات پرداختی ۲۰ میلیون است. جریان نقد عملیاتی به روش مستقیم را محاسبه کنید.
۲. شرکت تجهیزات جدیدی به ارزش ۱۲۰ میلیون خریداری کرده و دارایی قدیمی خود را به قیمت ۳۰ میلیون فروخته است. جریان نقد سرمایه‌گذاری به روش مستقیم چیست؟
۳. شرکت وامی ۵۰ میلیون دریافت کرده، بازپرداخت ۲۰ میلیون انجام داده و سود نقدی ۱۰ میلیون پرداخت کرده است. جریان نقد تامین مالی چقدر است؟

بخش ۴: روش غیرمستقیم صورت جریان وجوه نقد

۴-۱ مقدمه

روش غیرمستقیم یکی دیگر از دو روش اصلی تهیه صورت جریان وجوه نقد است. در این روش با شروع از سود خالص یا زیان خالص، تعدیلات لازم برای به دست آوردن جریان نقد عملیاتی انجام می‌شود.

۴-۲ ساختار روش غیرمستقیم

صورت جریان نقد به روش غیرمستقیم شامل سه بخش اصلی است:

۱. فعالیت‌های عملیاتی

- شروع از سود خالص

- تعدیل برای موارد غیرنقدی مثل استهلاک، ذخیره‌ها، و سود/زیان فروش دارایی‌ها
- تعدیل برای تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌های جاری
- 2. فعالیت‌های سرمایه‌گذاری
- مشابه روش مستقیم: خرید و فروش دارایی‌های ثابت و سرمایه‌گذاری‌ها
- 3. فعالیت‌های تامین مالی
- مشابه روش مستقیم: دریافت و بازپرداخت وام‌ها، انتشار سهام و پرداخت سود نقدی

۳-۴ جریان نقد عملیاتی به روش غیرمستقیم

مراحل محاسبه:

1. شروع از سود خالص شرکت
2. اضافه کردن هزینه‌های غیرنقدی (مانند استهلاک، ذخیره مطالبات مشکوک)
3. کسر درآمدهای غیرنقدی (مانند سود سرمایه‌گذاری که دریافت نشده)
4. تعدیل برای تغییرات دارایی‌ها و بدهی‌های جاری:
 - افزایش موجودی کالا → کاهش جریان نقد
 - کاهش حساب دریافتنی → افزایش جریان نقد
 - افزایش بدهی‌های جاری → افزایش جریان نقد

مثال فرضی:

مبلغ (میلیون تومان) مورد

۲۰۰ سود خالص

۵۰ استهلاک

مبلغ (میلیون تومان) مورد

۳۰ افزایش موجودی کالا

۲۰ کاهش حساب دریافتنی

۱۰ افزایش بدهی‌های جاری

۲۵۰ جریان نقد عملیاتی

$$۲۵۰ = ۱۰ + ۲۰ + ۳۰ - ۵۰ + ۲۰۰$$

۴-۴ جریان نقد سرمایه‌گذاری و تامین مالی

جریان نقد سرمایه‌گذاری:

- خرید و فروش دارایی‌های ثابت و سرمایه‌گذاری‌ها
- مشابه روش مستقیم، اما اغلب برای تحلیلگران مهم است که چگونگی تغییر دارایی‌ها از ترازنامه مشخص باشد.

جریان نقد تامین مالی:

- دریافت و بازپرداخت وام‌ها
- انتشار سهام
- پرداخت سود نقدی به سهامداران
- همانند روش مستقیم، تمرکز بر تغییرات نقد ناشی از منابع مالی خارجی است.

۴-۵ مثال واقعی شرکت ایرانی (روش غیرمستقیم)

شرکت ب (شرکت تولیدی متوسط) سود خالص سال ۱۴۰۳: ۳۰۰ میلیون تومان

مورد	مبلغ (میلیون تومان)	توضیح
۳۰۰ سود خالص		شروع محاسبه
۶۰ استهلاک		هزینه غیرنقدی
۴۰ کاهش حساب دریافتنی		ورود نقد از مشتریان
۵۰ افزایش موجودی کالا		خروج نقد
۲۰ افزایش بدهی‌های جاری		ورود نقد
۳۷۰ جریان نقد عملیاتی		نتیجه نهایی

تحلیل: جریان نقد عملیاتی مثبت ۳۷۰ میلیون نشان می‌دهد شرکت توانسته نقدینگی کافی از فعالیت‌های عملیاتی تولید کند و می‌تواند بخشی از بدهی‌ها و سرمایه‌گذاری‌های آتی را تأمین کند.

۴-۶ تفاوت روش مستقیم و غیرمستقیم

ویژگی	روش مستقیم	روش غیرمستقیم
شروع محاسبه	دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی	سود خالص

ویژگی	روش مستقیم	روش غیرمستقیم
شفافیت	بالاتر، جزئیات نقدی نشان داده می‌شود	کمتر، تعدیلات نشان داده می‌شود
پیچیدگی	بیشتر، نیاز به داده‌های دقیق	کمتر، از اطلاعات ترازنامه و سود و زیان استفاده می‌شود
رایج بودن	کمتر	بیشتر، در بسیاری از شرکت‌ها رایج است

۴-۷ نکات کلیدی روش غیرمستقیم

1. شروع از سود خالص و اصلاح برای موارد غیرنقدی
2. تغییرات دارایی‌ها و بدهی‌های جاری بسیار مهم است
3. تحلیلگران با این روش می‌توانند منبع اصلی نقدینگی شرکت را بهتر درک کنند
4. برای تهیه گزارش‌های داخلی و رسمی کاربرد دارد

۴-۸ تمرین برای شما

1. شرکتی سود خالص ۲۵۰ میلیون تومان دارد. استهلاک ۴۰ میلیون، افزایش موجودی کالا ۳۰ میلیون، کاهش حساب دریافتی ۲۰ میلیون و افزایش بدهی‌های جاری ۱۰ میلیون است. جریان نقد عملیاتی را محاسبه کنید.
2. شرکتی دارایی ثابت به ارزش ۱۵۰ میلیون تومان خریداری کرده و دارایی قدیمی به ارزش ۵۰ میلیون فروخته است. جریان نقد سرمایه‌گذاری چگونه خواهد بود؟

3. شرکت وامی ۸۰ میلیون دریافت کرده، بازپرداخت ۳۰ میلیون انجام داده و سود نقدی ۲۰ میلیون پرداخت کرده است. جریان نقد تامین مالی چقدر است؟

بخش ۵: تحلیل جریان نقد و نسبت‌های مالی

۵-۱ مقدمه

تحلیل جریان نقد، مرحله‌ای است که اطلاعات جمع‌آوری شده در صورت جریان وجوه نقد را به کمک نسبت‌ها و شاخص‌های مالی بررسی و تفسیر می‌کنیم. هدف این است که سلامت مالی، نقدینگی و توانایی شرکت در پرداخت بدهی‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها مشخص شود.

۵-۲ نسبت‌های نقدینگی

(۱) نسبت پوشش جریان نقد عملیاتی

این نسبت نشان می‌دهد چقدر جریان نقد عملیاتی می‌تواند بدهی‌های کوتاه‌مدت را پوشش دهد.

- نسبت بالای ۱: نقدینگی کافی
- نسبت کمتر از ۱: احتمال کمبود نقد

مثال:

مقدار (میلیون تومان) مورد
۳۷۰ جریان نقد عملیاتی

مقدار (میلیون تومان) مورد

۳۰۰ بدهی‌های جاری

$$۱.۲۳ = ۳۰۰ \div ۳۷۰$$

۲) نسبت نقدینگی سریع

تغییر یافته نسبت نقدینگی معمولی، که فقط نقد و معادل نقد + دریافتنی‌ها را در نظر می‌گیرد.

- تمرکز بر توانایی نقدی واقعی شرکت

مثال:

مقدار (میلیون تومان) مورد

۱۵۰ وجوه نقد

۱۰۰ حساب دریافتنی

۳۰۰ بدهی‌های جاری

$$۰.۸۳ = ۳۰۰ \div (۱۰۰ + ۱۵۰)$$

۳-۵) نسبت بازده نقدی

۱) بازده نقدی بر فروش

نشان می‌دهد چه درصدی از فروش نقدی به جریان نقد عملیاتی تبدیل شده است.

مثال:

مقدار (میلیون تومان) مورد

۲۵۰ جریان نقد عملیاتی

۵۰۰ فروش خالص

$$۲۵۰ \div ۵۰۰ \times ۱۰۰ = ۵۰\% \text{ بازده نقدی فروش}$$

۲) بازده نقدی بر دارایی‌ها

نشان می‌دهد چقدر دارایی‌های شرکت نقدینگی ایجاد می‌کنند.

مثال:

مقدار (میلیون تومان) مورد

۳۷۰ جریان نقد عملیاتی

۱۰۰۰ کل دارایی‌ها

$$۳۷۰ \div ۱۰۰۰ \times ۱۰۰ = ۳۷\% \text{ بازده نقدی دارایی‌ها}$$

۴-۵ تحلیل جریان نقد سرمایه‌گذاری و تامین مالی

1. جریان نقد سرمایه‌گذاری منفی: معمولاً نشان‌دهنده سرمایه‌گذاری برای توسعه است.
2. جریان نقد سرمایه‌گذاری مثبت: ممکن است فروش دارایی‌ها برای تامین نقد باشد، که نیاز به بررسی دارد.

3. جریان نقد تامین مالی مثبت: نشان‌دهنده جذب منابع مالی از بیرون (وام، سهام) است.
4. جریان نقد تامین مالی منفی: بازپرداخت بدهی‌ها یا پرداخت سود به سهامداران؛ برای تحلیل سلامت مالی باید با جریان عملیاتی مقایسه شود.

۵-۵ مثال عملی واقعی

شرکت ج در سال ۱۴۰۳:

بخش	جریان نقد (میلیون تومان)	تحلیل
	۴۰۰ عملیاتی	نقدینگی مثبت از فعالیت‌های اصلی
	-۱۵۰ سرمایه‌گذاری	سرمایه‌گذاری برای رشد
	۵۰ تامین مالی	وام دریافت و بخشی بازپرداخت شد
	۳۰۰ جمع کل	نقدینگی افزایش یافته و توان پرداخت بدهی‌ها و توسعه فعالیت‌ها وجود دارد

تحلیل: شرکت توانایی تولید نقدینگی از عملیات دارد، سرمایه‌گذاری مناسب انجام داده و با جریان تامین مالی، نقدینگی کلی مثبت است.

۵-۶ نکات کلیدی تحلیل جریان نقد

1. جریان نقد مثبت عملیاتی مهم‌ترین معیار سلامت مالی است.
2. ترکیب جریان نقد عملیاتی، سرمایه‌گذاری و تامین مالی تصویر واقعی نقدینگی را نشان می‌دهد.

3. استفاده از نسبت‌ها کمک می‌کند تصمیمات مدیریتی، سرمایه‌گذاری و وام‌دهی بهتر گرفته شود.

4. تغییرات ناگهانی جریان نقد می‌تواند نشانه مشکلات یا فرصت‌های بالقوه باشد.

۵-۷ تمرین‌ها

1. شرکتی جریان نقد عملیاتی ۳۰۰ میلیون، سرمایه‌گذاری -۱۰۰ میلیون، تامین مالی ۲۰ میلیون دارد. جریان نقد خالص شرکت چقدر است؟
2. جریان نقد عملیاتی ۲۵۰ میلیون، فروش خالص ۵۰۰ میلیون. بازده نقدی فروش را محاسبه کنید.
3. جریان نقد عملیاتی ۴۰۰ میلیون، کل دارایی‌ها ۱۰۰۰ میلیون. بازده نقدی دارایی‌ها را محاسبه کنید.
4. شرکتی جریان نقد سرمایه‌گذاری مثبت ۵۰ میلیون دارد؛ تحلیل کنید دلیل آن چیست و چه نکاتی باید بررسی شود.

بخش ۶: نکات کاربردی و هشدارهای رایج در صورت

جریان وجوه نقد

۶-۱ مقدمه

صورت جریان وجوه نقد یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحلیل سلامت مالی و نقدینگی شرکت‌ها است. با این حال، بسیاری از شرکت‌ها و تحلیلگران در تهیه یا تحلیل آن به اشتباهات رایج دچار می‌شوند. شناخت این نکات، تحلیل دقیق‌تر و تصمیم‌گیری بهتر را ممکن می‌سازد.

۲-۶ نکات کاربردی در تهیه صورت جریان وجوه نقد

1. شفافیت و دقت اطلاعات

- تمامی دریافت‌ها و پرداخت‌ها باید دقیق و مستند باشند.
- مثال: اگر پرداخت‌های مالیاتی در دوره بعدی انجام شوند، نباید در جریان نقد دوره جاری لحاظ شوند.

2. تطبیق با ترازنامه و صورت سود و زیان

- هرگونه اختلاف بین جریان نقد و تغییرات ترازنامه باید بررسی شود.
- مثال: اگر سود خالص مثبت ولی جریان نقد عملیاتی منفی است، دلیل آن افزایش حساب دریافتنی یا موجودی کالا است.

3. تعیین دوره مالی دقیق

- جریان نقد باید برای دوره مالی مشخص تهیه شود و با دوره سود و زیان همگام باشد.
- اشتباه رایج: شامل کردن تراکنش‌های دوره قبل یا بعد.

4. استفاده از روش مناسب (مستقیم یا غیرمستقیم)

- برای تحلیل داخلی، روش مستقیم به دلیل شفافیت بهتر است.
- برای گزارشگری رسمی و حسابرسی، روش غیرمستقیم معمول‌تر است.

5. تفکیک صحیح فعالیت‌ها

- فعالیت‌های عملیاتی، سرمایه‌گذاری و تامین مالی باید به درستی جدا شوند.
- اشتباه رایج: گنجاندن دریافت و پرداخت سرمایه‌گذاری در بخش عملیاتی یا بالعکس.

۳-۶ هشدارهای رایج در تحلیل صورت جریان وجوه نقد

1. جریان نقد عملیاتی منفی

- حتی در صورت سوددهی، جریان نقد منفی نشان‌دهنده مشکل نقدینگی است.
- مثال واقعی: یک شرکت تولیدی سودده، ولی فروش عمده آن اعتباری بوده و توان پرداخت حقوق و بدهی‌ها ندارد.

2. جریان نقد سرمایه‌گذاری مثبت مداوم

- ممکن است نشان‌دهنده فروش دارایی‌ها برای تامین نقد باشد، نه توسعه.
- تحلیل‌گر باید بررسی کند که آیا این فروش تداوم‌پذیر است یا نشانه مشکلات مالی است.

3. جریان نقد تامین مالی منفی

- بازپرداخت وام یا پرداخت سود به سهامداران باعث جریان نقد منفی می‌شود.
- اگر جریان نقد عملیاتی کافی نباشد، شرکت ممکن است با کمبود نقدینگی مواجه شود.

4. عدم تطابق با سود خالص

- سود خالص مثبت ولی جریان نقد عملیاتی منفی، معمولاً ناشی از افزایش موجودی کالا یا حساب دریافتی است.
- تحلیل دقیق لازم است تا سودآوری واقعی با نقدینگی واقعی مطابقت داشته باشد.

۴-۶ نکات پیشرفته تحلیل

1. مقایسه سالانه یا دوره‌ای

- جریان نقد باید در طول چند دوره بررسی شود تا روند واقعی نقدینگی مشخص شود.
- مثال: جریان نقد عملیاتی مثبت یک سال ممکن است در سال بعد منفی شود؛ باید دلیل تغییر بررسی شود.

2. تحلیل ترکیبی با نسبت‌ها

○ نسبت‌های نقدینگی، بازده نقدی فروش و دارایی‌ها، پوشش جریان نقد و ... کمک می‌کند تصویر دقیق‌تری از وضعیت شرکت داشته باشیم.

3. توجه به رویدادهای غیرمعمول

○ فروش دارایی‌ها، دریافت وام بزرگ، یا سرمایه‌گذاری‌های غیرعادی باید جداگانه تحلیل شوند.

4. پیش‌بینی جریان نقد آتی

○ استفاده از داده‌های تاریخی برای مدل‌سازی جریان نقد آینده، تصمیمات مدیریتی و سرمایه‌گذاری را آسان‌تر می‌کند.

۵-۶ مثال عملی واقعی

شرکت د، یک شرکت تولیدی متوسط، داده‌های زیر را در سال ۱۴۰۳ گزارش کرده است:

بخش	جریان نقد (میلیون تومان)	تحلیل
۵۰- عملیاتی		نقدینگی منفی؛ علت: افزایش حساب دریافتی و موجودی کالا
۲۰۰- سرمایه‌گذاری		خرید تجهیزات برای توسعه
۱۵۰- تامین مالی		دریافت وام برای پوشش کمبود نقدینگی

تحلیل نکات کاربردی:

- جریان نقد عملیاتی منفی، هشدار کوتاه‌مدت نقدینگی است.
- جریان نقد سرمایه‌گذاری منفی طبیعی است و نشانه رشد است.

- جریان نقد تامین مالی مثبت، کمک کرده شرکت نقدینگی کافی برای پرداخت تعهدات کوتاه مدت داشته باشد.

۶-۶ تمرین ها

1. شرکتی جریان نقد عملیاتی -۳۰ میلیون، سرمایه گذاری -۱۰۰ میلیون و تامین مالی ۷۰ میلیون دارد. جریان نقد خالص چیست؟ تحلیل کنید.
2. جریان نقد عملیاتی مثبت ولی سود خالص منفی است؛ چه عواملی ممکن است باعث این وضعیت شوند؟
3. جریان نقد سرمایه گذاری مداوم مثبت است؛ تحلیل کنید این وضعیت چه پیام‌هایی می‌تواند داشته باشد.
4. نسبت پوشش جریان نقد شرکت ۰.۷ است. تحلیل کنید وضعیت نقدینگی شرکت چگونه است و چه اقداماتی لازم است.

تحلیل:

شرکت توانسته از فعالیت‌های عملیاتی نقدینگی مثبت تولید کند. افزایش موجودی کالا نقد را کاهش داده ولی کاهش حساب دریافتی و افزایش بدهی‌های جاری، نقدینگی را بهبود بخشیده است.

۷-۱ تمرین ۱: تحلیل ترکیبی نسبت‌ها و جریان‌ها

داده‌ها:

مقدار (میلیون تومان) مورد

۲۵۰ جریان نقد عملیاتی

۳۰۰ بدهی‌های جاری

۵۰۰ فروش خالص

۸۰۰ کل دارایی‌ها

مراحل تحلیل:

1. نسبت پوشش جریان نقد:

$$۰.۸۳ = ۳۰۰ \div ۲۵۰$$

2. بازده نقدی فروش:

$$\%۵۰ = ۱۰۰ \times ۵۰۰ \div ۲۵۰$$

3. بازده نقدی دارایی‌ها:

$$\%۳۱.۲۵ = ۱۰۰ \times ۸۰۰ \div ۲۵۰$$

نتیجه: شرکت باید مدیریت حساب دریافتی و نقدینگی را بهبود دهد و در نظر داشته باشد جریان نقد عملیاتی باید بالای بدهی‌های جاری باشد.

۶-۷ نکات کلیدی بخش تمرین‌ها

1. همیشه جریان نقد خالص = جریان عملیاتی + سرمایه‌گذاری + تامین مالی
2. تحلیل جریان نقد عملیاتی نشان‌دهنده سلامت اصلی فعالیت‌هاست
3. جریان منفی سرمایه‌گذاری معمولاً خوب است، نشان‌دهنده رشد
4. جریان تامین مالی مثبت یا منفی باید با جریان عملیاتی و سرمایه‌گذاری مقایسه شود
5. نسبت‌ها کمک می‌کنند تصمیمات مدیریتی، سرمایه‌گذاری و اعتباردهی دقیق‌تر گرفته شود

بخش ۸: جمع‌بندی، منابع و نکات نهایی

۸-۱ جمع‌بندی

صورت جریان وجوه نقد یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحلیل سلامت مالی و نقدینگی شرکت‌ها است و در کنار ترازنامه و صورت سود و زیان تصویر کامل مالی شرکت را ارائه می‌دهد.

نکات کلیدی مرور:

1. سه بخش اصلی جریان نقد:
 - فعالیت‌های عملیاتی
 - فعالیت‌های سرمایه‌گذاری
 - فعالیت‌های تامین مالی

2. روش‌های تهیه صورت جریان نقد:

- روش مستقیم: شفاف، همه دریافت‌ها و پرداخت‌ها جداگانه گزارش می‌شوند
- روش غیرمستقیم: شروع از سود خالص، اصلاحات برای موارد غیرنقدی و تغییرات دارایی‌ها و بدهی‌ها

3. تحلیل جریان نقد:

- جریان نقد عملیاتی مثبت، شاخص سلامت مالی اصلی است
- جریان نقد سرمایه‌گذاری منفی معمولاً نشانه رشد است
- جریان نقد تامین مالی باید با جریان عملیاتی و سرمایه‌گذاری مقایسه شود

4. نسبت‌ها و شاخص‌ها:

- نسبت پوشش جریان نقد
- بازده نقدی فروش
- بازده نقدی دارایی‌ها

5. هشدارها و نکات کاربردی:

- جریان نقد عملیاتی منفی حتی در صورت سوددهی، هشداردهنده است
- جریان نقد سرمایه‌گذاری مثبت مداوم ممکن است نشان‌دهنده فروش دارایی‌ها برای تامین نقد باشد

- جریان نقد تامین مالی منفی باید با نقد عملیاتی کافی همراه باشد

6. تمرین و تحلیل عملی:

- محاسبه جریان نقد با روش مستقیم و غیرمستقیم
- تحلیل نسبت‌ها و تفسیر نتایج
- بررسی وضعیت نقدینگی و سلامت مالی شرکت

۸-۲ توصیه‌ها برای استفاده عملی از جزوه

1. تمرین‌های واقعی: برای تسلط، هر تمرین را مرحله به مرحله حل کن و تحلیل کن.
2. مقایسه سالانه: جریان نقد چند سال متوالی را بررسی کن تا روندها مشخص شود.
3. ترکیب با سایر صورت‌های مالی: جریان نقد را با سود خالص، ترازنامه و نسبت‌های مالی دیگر تحلیل کن.
4. تمرکز بر نقدینگی واقعی: حتی سوددهی بالا بدون جریان نقد مثبت عملیاتی می‌تواند مشکل‌آفرین باشد.
5. استفاده از نرم‌افزارها: Excel یا نرم‌افزارهای حسابداری برای تهیه و تحلیل دقیق جریان نقد بسیار مفید است.

۳-۸ منابع آموزشی

1. کتاب‌های مرجع:
 - “صورت‌های مالی و تحلیل آن‌ها” – سازمان حسابرسی ایران
2. مقالات و استانداردهای بین‌المللی:
 - سایت‌های تخصصی حسابداری و مالی
3. تمرین‌های عملی و نمونه‌های واقعی:
 - گزارش‌های سالانه شرکت‌های بورسی ایران
 - صورت‌های مالی شرکت‌های بین‌المللی منتشر شده

۴-۸ جمع‌بندی نهایی

با مطالعه و تمرین این جزوه، توانایی‌های زیر را کسب می‌کنی:

- تهیه و تحلیل صورت جریان وجوه نقد به دو روش مستقیم و غیرمستقیم
- تشخیص نقدینگی واقعی و سلامت مالی شرکت‌ها

- محاسبه و تحلیل نسبت‌های نقدینگی و بازده نقدی
- شناسایی هشدارهای نقدینگی و مشکلات احتمالی
- انجام تحلیل عملی و تصمیم‌گیری مالی آگاهانه